

BỒ TÁT ĐỀ BÀ PHÁ NGOẠI ĐẠO TIỂU THỪA TỨ TÔNG LUẬN  
THEO KINH LĂNG GIÀ

Thứ tự kinh văn số 1639

Đại Chánh Tân Tu Đại Tạng Kinh

Quyển thứ 32

thuộc Luận Tập Bộ Toàn.

Từ trang 155 đến 156

Đề Bà Bồ Tát Tạo Luận

Hậu Ngụy Bắc Ấn Độ

Tam Tạng Bồ Đề Lưu Chi

dịch từ chữ Phạn sang chữ Hán.

Sa Môn Thích Như Điển

Phương Trượng chùa Viên Giác

Hannover Đức quốc

dịch từ chữ Hán sang tiếng Việt.

Từ ngày 23 tháng 12 năm 2004

tại tu viện Đa Bảo - Úc Đại Lợi

nhân kỳ nhập thất lần thứ hai tại đây.

Hỏi rằng: Ngoại đạo lập pháp Tứ Tông, chẳng phải Phật pháp, là pháp gì vậy?

Đáp rằng: Nghĩa là nhất (một), dị (khác), câu (cùng), bất câu (không cùng).

Hỏi rằng: tại sao nói một, khác, cùng, không cùng?

Đáp rằng: Có chư ngoại đạo nói tất cả pháp là một. Có chư ngoại đạo nói tất cả pháp (là) khác. Có chư ngoại đạo nói tất cả pháp (là) cùng. Có chư ngoại đạo nói tất cả pháp chẳng cùng. Chư ngoại đạo này ở trong pháp hư vọng, mỗi mỗi đều chấp trước, bởi vì cho là thật có vật.

Hỏi rằng: những ngoại đạo nào nói tất cả pháp là một?

Đáp rằng: Luận sư ngoại đạo Tăng Khư nói tất cả các pháp là một. Luận sư ngoại đạo Tỳ Thế nói tất cả các pháp là khác. Luận sư ngoại đạo Ni Kiên Tử nói tất cả các pháp cùng, Luận sư ngoại đạo Đề Tử nói tất cả các pháp không cùng.

Hỏi rằng: Vì sao người Tăng Khư nói tất cả các pháp là một?

Đáp rằng: ngoại đạo Tăng Khư nói: hai pháp ngã, giác là một. Vì sao vậy? Vì hai tướng sai biệt chẳng thể được.

Hỏi rằng: Vì sao hai tướng sai biệt chẳng thể được?

Đáp rằng: Như trâu, ngựa hai pháp khác nhau; hai tướng sai biệt, có thể thấy, có thể giữ. Nói đây là trâu, đây là ngựa. Mà ngã lìa giác thì ngã không thể được. Lìa ngã, giác chẳng thể được. Như trong <kinh Ngã> nói: Thể (và) Tướng của Ngã (và) giác như lửa và nóng. Hai pháp sai biệt chẳng thể được.

Hỏi rằng: Tại sao sai biệt chẳng thể được?

Đáp rằng: Bởi vì Pháp ấy không thể nói là khác được. Như giấy trắng chẳng thể nói đây là trắng, đây là giấy, (là) hai pháp khác nhau được. Như giấy trắng, nhân quả của tất cả các pháp cũng như vậy.

Hỏi rằng: Tại sao ngoại đạo Sư Tỳ Thế nói tất cả pháp khác?

Đáp rằng: nói khác là ngã và giác khác. Tại sao vậy? Do vì nói pháp (là) khác (dị).

Hỏi rằng: Sao gọi là dị pháp?

Đáp rằng: Như nói đây là trắng, đây là giấy, Đây là Thiên Đức, đây là giấy Thiên Đức. Ta và Giác cũng như thế. Vì đây là ta, đây là trí.

Hỏi rằng: Có sai biệt gì mà pháp kia chẳng thể nói là một?

Đáp rằng: Giống như giấy trắng, đây là trắng, đây là giấy. Như thế tất cả non khác quả khác; chẳng thể nói là một được.

Hỏi rằng: Vì sao Ni Kiên Tử nói tất cả pháp là cùng?

Đáp rằng: Nói tất cả pháp là cùng, như nói Ngã và Giác chẳng thể nói là một, chẳng thể nói là khác, vì có thể nói là một (nhất), có thể nói là khác (dị) lại có nghĩa khác.

Hỏi rằng: Tại sao không một, không khác, cũng một, cũng khác?

Đáp rằng: Như ta và mạng, tướng và dụng có khác, phương tiện có khác, nên nói khác, như tham sân si v.v... được nói là có khác. Ví như đèn và ánh sáng được nói là một, được nói là khác, do có (đèn) này nên có (sáng) kia, không cái này, không cái kia, được nói là một. Đèn ở một nơi, ánh sáng ở một ngã nên được nói là khác. Như đèn và sáng, nhọn và quả, giấy và trắng, tất cả các pháp cũng như thế, cũng được nói là một, cũng được nói là khác, cho nên nói cùng (câu) vậy.

Hỏi rằng: Vì sao Luận Sư ngoại đạo Nhã Đề Tử nói tất cả pháp không cùng (bất câu)?

Đáp rằng: Không cùng: nghĩa là tất cả các pháp chẳng thể nói một, chẳng thể nói khác, do lỗi của thấy nhị biên. Bởi vì các Luận Sư nói một, khác, cùng đều có sai lầm, người trí không lập ba pháp như vậy.

Hỏi rằng: Vì sao sai lầm?

Đáp rằng: Nếu lia trắng riêng không có giấy thì trắng mất, giấy cũng phải mất. Nếu khác trắng mà có giấy thì phải có giấy chẳng phải trắng, có trắng chẳng phải giấy. Cho nên, các pháp: một, khác, cùng, ta đều không lập. Tuy vậy các một, khác, cùng, tất cả các pháp không được nói là không có.

Đáp tiếp: Chư ngoại đạo này hư vọng phân biệt. Là tướng của tà kiến, chẳng phải tướng của trí, đều là không đúng. Nghĩa này thế nào? Lại, các pháp: một v.v... hư vọng phân biệt, do không được nói tức là pháp kia. Pháp kia là một, không được nói Bình. Cái bình là một, vì cái bình tức là cái bình, nên không được nói là pháp khác. Pháp khác (mà) là một, chẳng được nói bình cùng giấy là một, vì tướng của bình là khác, tướng của giấy khác, vì khác pháp là pháp khác, pháp khác không được là một, không được là khác, vì pháp khác không được nói là pháp khác do pháp khác không thành pháp khác.

Nếu hai pháp nói là một, nói là khác, thì hai pháp đó phải nói là một, phải nói là khác.

Nếu không nói là một, không nói là khác, đây là hư vọng phân biệt.

Nếu hai pháp đó là một thì không được nói pháp kia là khác.

Nếu không là hai, tại sao nói là một? Vì pháp kia nương nhau thành, cho nên y cứ vào thế tục để hư vọng để phân biệt. Trong đệ nhất nghĩa để không có sự hư vọng phân biệt của ngoại đạo, vì là lỗi của hí luận. Đây là trả lời tổng quát về tướng của bốn loại tà kiến của ngoại đạo.

Từ đây trở xuống là riêng đáp về bốn nghĩa. Như thế quan sát mỗi một ngoại đạo như Ca Tỳ La, Ưu Lô Khư v.v... hư vọng phân biệt, Nghĩa không thành tựu. Nghĩa này thế nào? Nếu nói tất cả pháp là một, nghĩa này không đúng, vì diệt phải diệt, không diệt không phải diệt, cùng diệt cùng không diệt. Nghĩa này thế nào? Ông xưa nay theo thuyết tướng của Ngã và Giác sai biệt, chẳng thể được như giấy trắng. Ta phá nghĩa này. Vì sao vậy? Vì nghĩa này không tương ưng với các Kinh Luận. Ông nói các pháp sai biệt không thể được, nghĩa này không đúng, như tay và ngón, vì tướng của hai pháp đó sai biệt không thể được. Đây rõ nghĩa gì? Như móng, ngón, lòng bàn (tay) gọi là tay, nếu khác thì pháp tay này chẳng thể được. Như vậy giấy và trắng này là một, không thể được. Vì sao vậy? Vì pháp không có khác vậy. Ngã và Giác là một, chẳng thể được, như giấy trắng này là một chẳng thể được. Như tay, ngón, bàn (tay), nếu đây diệt thì kia cũng phải diệt. Nghĩa này thế nào? Vì nếu trắng diệt thì giấy kia cũng phải diệt. Như cắt tay là cắt ngón, bàn (tay). Ý Ông nói nếu trắng diệt, giấy không diệt, nghĩa này không đúng, nếu giấy không diệt thì trắng cũng phải không diệt. Như cắt ở ngón tay thì bàn tay phải còn. Vì như cắt ngón, bàn tay thì tay cũng phải còn. Ý Ông nói xanh vàng đỏ nếu chỉ diệt màu trắng, không diệt giấy, sao nói là một? Nếu không như vậy, các màu xanh, vàng, đỏ không được diệt. Không thể, nếu giấy không diệt thì các màu xanh, vàng, trắng cũng không được diệt.

Hỏi rằng: Ta lấy xanh, vàng, đỏ che trùm màu trắng mà không diệt màu trắng, nghĩa này thế nào?

Đáp rằng: giấy cũng như thế, che giấy mà không diệt giấy.

Nghĩa này lại không đúng. Vì tẩy giấy rồi thì lại thấy màu trắng. Giấy cũng như thế, che giấy không diệt giấy, cho nên trắng tức là giấy, giấy tức là trắng. Nếu giấy diệt, làm sao thấy các màu xanh vàng đỏ trắng? Nếu ý Ông nói diệt trắng che trắng chẳng phải diệt giấy, (thì) phải diệt giấy, che giấy không phải diệt trắng. Nếu vậy, có pháp diệt, che, có pháp không diệt không che, sao lại nói một? Cho nên nghĩa một bất thành. Đã đáp xong về tất cả pháp là một của Luận Sư ngoại đạo Tăng Khư.

Hỏi rằng: Luận Sư ngoại đạo Ca Na Đà nói tất cả pháp khác là Ngã và Giác khác, do vì nói pháp (là) khác (đi): đây là Ngã, đây là Giác, như giấy trắng, vì đây là trắng, đây là giấy.

Đáp rằng: Nghĩa này không đúng, vì không có thí dụ. Như người nói rằng: Đây là tay và đây là ngón, bàn tay. Người kia tuy nói lời này, chẳng thể nói pháp (là) khác, cho nên chẳng được nói ngã và giác khác. Như giấy trắng, do vì thấy thế

gian có hai loại sai biệt, một là tướng, hai là nơi chốn (xứ). Vì nếu tướng sai biệt thì sắc, hương, vị, xúc không tướng (sẽ) khác, có tướng (sẽ) khác. Xứ sai biệt là như lúa, đậu v.v... có giấy trắng không (có) khác, tướng có sai biệt, giống như các sắc hương, vị, xúc kia. Nếu không như thế thì có bốn lỗi. Nghĩa này thế nào? Trắng diệt thì giấy cũng diệt, như sắc, hương, vị, xúc kia. Như lửa hòa hợp đốt cháy cái bình thành màu đỏ, rồi lại làm thành màu xanh, hương, vị cũng như thế. Nếu không như vậy, thì sắc hương vị xúc cũng phải diệt. Như giấy trắng kia khác, không thể được. Nếu trắng diệt thì giấy cũng diệt, giấy không diệt thì trắng cũng không được diệt.

Hỏi rằng: Nghĩa này không đúng, nương vào pháp kia mà có pháp này, như tranh vẽ trên tường, nương vào tường có tranh, tường diệt, tranh cũng diệt, tranh diệt, tường không diệt. Ngã và trắng diệt, giấy không diệt, nghĩa cũng như vậy.

Đáp rằng: Thí dụ này của Ông sự không tương tự. Tường thì có trước, tranh thì làm sau. Mà giấy trắng kia khởi không có trước sau, không được nói trắng này có trước, giấy thì làm sau.

Đã đáp xong nghĩa khác của tất cả pháp của Luận sư ngoại đạo Vệ Thế.

Hỏi rằng: Luận Sư ngoại đạo Ni-Kiên-Tử nói tất cả pháp đều cùng (câu). Các Luận Sư như Ca Tỳ La v.v... đều có lỗi, vì nói một, khác, cho nên ta nói cùng (câu) và không cùng (bất câu). Giống như đèn sáng, đây có kia có, kia có đây có, đây không kia không, kia không đây không. Như có đèn có sáng, có sáng có đèn, không đèn không sáng, không sáng không đèn. Khác là có thể chiếu (năng chiếu) và được chiếu (sở chiếu), do đèn chỗ khác (xứ), sáng chỗ khác (xứ), cho nên nói là khác. Như ngã, giác, giấy, trắng v.v... cũng được nói là một, cũng được nói là khác. Giống như trắng ở trong giấy, (nên) không được nói đây là trắng, đây là giấy khác chỗ. Như thế gian, đây là bò, đây là ngựa v.v... Giấy trắng không như vậy, cho nên ta không nói khác, cũng không nói một. Nếu một thì trắng diệt, giấy cũng phải diệt. Lại, nếu là một cũng không được nói giấy đỏ, giấy đen v.v... Cho nên ta nói: được nói một, được nói khác, nghĩa này là thế nào?

Đáp rằng: nghĩa này không đúng. Như lỗi xưa nay của Tăng Khư, Tỳ Thế Sư v.v... với đây không khác. Do những nghĩa nào Tăng Khư xưa nay nói một? Do những nghĩa nào Tỳ Thế Sư xưa nay nói khác? Xưa nay nói thế nào? Như xưa nay nói: đèn sáng là một, đèn tức là sáng, sáng tức là đèn. Đây chỉ có biệt số mà không biệt nghĩa. Nếu vậy, đèn cũng phải sáng, sáng cũng phải là đèn. Nếu hai pháp này là một, khác nhau chỗ nào? Như tay với ngón, bàn (tay) không sai biệt, chân tay có sai biệt, tay, ngón, bàn tay không sai biệt. Nếu là một, tại sao nói khác? Cho

nên không được nói một, nói khác. Nghĩa (của) một, (của) khác này không thành. Đã đáp xong về tất cả pháp cùng (câu) của Luận sư ngoại đạo Ni Kiên Tử.

Hỏi rằng: Nếu Luận sư Nhã Đề Tử nói: các Luận sư như Tăng Khư v.v... nói tất cả các pháp (là) một, khác, cùng, đều có lỗi. Ta - Nhã Đề Tử không nói tất cả các pháp là một, khác, cùng, như trong <Ngã Luận> không chấp nhận nghĩa này, chỉ chấp nhận không cùng (bất câu), cho nên ta không có lỗi như Tăng Khư v.v... Tuy vậy, không được nói không bất câu. Nghĩa này là sao?

Đáp rằng: Nghĩa này không đúng, vì không có thí dụ. Do không thí dụ nên ta nói: thể (tục) để có pháp như thế, trong đệ nhất nghĩa để không có tướng như thế, cho nên đây thành cái nghĩa của ta nói. Đây rõ nghĩa gì? Vì không có pháp kia thì không có pháp này, không có Thể của pháp kia, cũng không có Thể của pháp này. Vì pháp này không thành pháp kia, pháp kia không thành pháp này, vì pháp này rốt ráo (cứu cánh) chẳng phải pháp kia, pháp kia cũng rốt ráo chẳng phải pháp này. Vì trắng chẳng phải giấy, giấy chẳng phải trắng. Không vậy, diệt là diệt, không diệt là không diệt. Nếu như vậy, thì sao hư vọng phân biệt pháp kia là một (nhất), khác (đị), cùng (câu), không cùng (bất câu). Nếu vậy, giấy cũng phải chẳng phải giấy, chẳng phải không là giấy, trắng cũng phải chẳng phải trắng, chẳng phải không trắng, vì giấy tức là giấy, trắng tức là trắng, cho nên giấy chẳng phải giấy, trắng chẳng phải trắng. Do vậy, chẳng phải trắng không được trắng. Như vậy một, khác, cùng, không cùng đều là hư vọng phân biệt, chỉ có lời nói, không có nghĩa thật. Vì như vậy Ngã, Giác, Nhơn, Quả v.v... nghĩa cũng như vậy.

Đã đáp xong về tất cả các pháp không cùng của Luận sư ngoại đạo Nhã Đề Tử.

Bồ-Tát Đề-Bà phá ngoại đạo Tiểu Thừa Tứ Tông Luận theo kinh Lăng Già.

Dịch xong vào ngày 23 tháng 12 năm 2004 tại Tu Viện Đa Bảo Úc Đại Lợi.

Tỳ kheo ni Thích Tịnh Nghiệp hiệu đính lần thứ nhất xong ngày 01.10.2025

tại chùa Đại Bi.